

Handläggare
Kajsa Björnson
Telefon: 08-508 01 648

Till Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

En väg till ökad tillsyn (SOU 2013:50)

Remiss från kommunstyrelsen (KS-Dnr 001-1318/2013)

Förslag till beslut

Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen

Olle Johnselius
stadsdelsdirektörSusanne Tengberg
verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Utredaren av betänkandet föreslår åtgärder för en effektivare tillsyn av reglerna om marknadsföring av tobak och alkohol, hur tillsyn av e-handel med alkohol ska bedrivas samt hur ålderskontrollen ska säkerställas. Utredaren anser att dagens regler för privatimport och försäljning av alkohol ger upphov till tolkningssvårigheter samt att tillsynen av marknadsföring på internet ska bedrivas av kommunen. Utredaren föreslår också att e-handel med alkohol blir anmälningspliktigt samt att kommunen ska ha tillsynsansvaret. Utredaren menar att detta arbete kommer att medföra ett visst administrativt merarbete men hänvisar till kommunens rätt att ta ut en tillsynsavgift. Förvaltningen anser att utredningens förslag om en skärpt tillsyn samt ökad sanktionsmöjlighet är motiverade. Men förvaltningen önskar förtydliganden vad gäller ansvarsfördelning mellan olika parter samt hur den operativa tillsynen ska gå till. Förvaltningen anser att kontrollen av e-handeln med alkohol och hemleveranser av dessa varor bör vara en statlig uppgift. Förvaltningen saknar en djupare analys av konsekvenserna av ytterligare tillsynsansvar för kommunerna. E-handeln med alkohol är inte bara interkommunal utan sker också över nationsgränser. Att kontrollera e-handeln över internet synes som ett synnerligen komplicerat uppdrag. Vidare bör det säkerställas att reglerna om privatimport av alkohol harmonierar med utredarens förslag. Om ändå kommunerna får kontrollansvaret av e-handel och hemleveranser bör kommunerna också få ekonomiska resurser som täcker kostnaderna för den tillkommande tillsynen.

Bilaga

Sammanfattningen ur SOU 2013:50 En väg till ökad tillsyn.

Remissbehandling

Regeringskansliet har remitterat betänkandet En väg till ökad tillsyn (SOU 2013:50) för yttrande till 112 remissinstanser. Bland dessa märks ett antal centrala ämbetsverk, ideella organisationer, länsstyrelser, näringslivs- och fackliga organisationer samt ett trettio-tal kommuner, däribland Stockholms stad. Inom staden har kommunstyrelsen remitterat betänkandet till stadsdelsnämnderna i Rinkeby-Kista, Älvsjö och Skärholmen samt till socialnämnden. Remisstiden inom staden sträcker sig till den 31 oktober.

Betänkandet – En väg till ökad tillsyn

Utredningens övergripande uppdrag har varit att föreslå åtgärder som kan bidra till en effektivare tillsyn av reglerna om marknadsföring av alkoholdrycker och tobak. Utredningens uppdrag har också varit att lämna förslag om hur tillsyn av e-handel och hemleverans av alkoholdrycker ska bedrivas och hur ålderskontrollen i samband med sådan handel ska säkerställas. Utredningen har därutöver särskilt haft till uppgift att kartlägga omfattning, inriktning och former för marknadsföring av alkoholdrycker samt omfattning och metoder för barn och ungdomars exponering av alkoholdrycker och tobak via digitala medier och tv.

Utredningen visar att marknadsföring av tobak och alkohol har bytt skepnad. I allt högre utsträckning används sociala medier för att bedriva en mer riktad och målgruppsanpassad reklam, vilken i stor utsträckning når barn och unga. Detta ställer högre krav på de konsumenter som vill anmäla otillbörlig marknadsföring. Utredaren menar att nuvarande tillsynsarbete inte möter de behov som utvecklingen aktualiserat. Tillsynsansvaret över tobaksförpackningars utformning föreslås ligga på Statens Folkhälsoinstitut, men utredningen föreslår att den operativa tillsynen ska bedrivas av kommunerna. Utredaren föreslår även att konsumentombudsmannen (KO) ges utökad möjlighet att självständigt ge vitessanktionerade förbud till näringsidkare som överträder marknadsföringsreglerna för tobak och alkohol. Vad beträffar marknadsföring som riktar sig till, eller skildrar barn och ungdomar, ska en starkare sanktion kopplas till nuvarande skyddslagstiftning. Det nuvarande förbudet mot kommersiella annonser för alkoholdrycker som innehåller mer än 15 volymprocent föreslås utvidgas till att gälla även tidningar som ges ut på internet.

Utredaren föreslår att verksamheter som levererar alkoholdrycker till privatpersoner ska ha anmälningsplikt. Vidare föreslås att den operativa tillsynen ska bedrivas på samma sätt som tillsynen av den idag anmälningspliktiga detaljhandeln med folköl. Oanmälda kontrollköp av leveranser föreslås för att kontrollera att leverantören förvissat sig om kundens ålder. Provköpen ska meddelas leverantören i efterhand. Utredaren bedömer att detta inte blir någon större merkostnad för kommunen och att det kan finansieras genom en utökad tillsynsavgift.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen instämmer med utredaren i bedömningen att marknadsföringen av alkohol och tobak har ökat och att denna marknadsföring numera också når konsumenter via digitala medier. Alkohol- och tobaksreklam via digitala medier gör att barn och unga ännu mer exponeras för sådan marknadsföring, vilket förvaltningen anser vara i strid med gällande marknadsföringslag. Förvaltningen håller därför med om att det finns behov av att se över tillämpningen av tillsynsarbetet.

Härutöver bör ansvarig myndighet ta fram riktlinjer för vad som ska bedömas som ”uppsökande/påträngande” marknadsföring i detaljhandeln, så att kommunerna har möjlighet att göra likvärdiga bedömningar om vad som ska anmälas. Även detaljhandeln skulle kunna ha behov av tydligare riktlinjer.

Förvaltningen ser positivt på förslaget att KO får ökad möjlighet att ge sanktioner mot lagstridig marknadsföring. Det är dock viktigt att tydligare klarlägga vem som har uppföljningsansvar av vitessanktionerade förbud. Vidare ser förvaltningen positivt på förslaget om att överträdelse mot skyddsregeln för exponering av marknadsföring som riktar sig till barn och ungdomar ska kunna sanktioneras med en marknadsstörningsavgift.

Utredningen föreslår att verksamheter som sysslar med e-handel och hemleveranser av alkoholdrycker ska underkastas en anmälningsplikt med krav på egenkontroll och att den operativa tillsynen ska bedrivas av kommunerna. Kommunerna har redan tillsynsansvaret för försäljning av tobak och folköl.

Vidare föreslås att kommunen ska kunna genomföra kontrollköp för att kontrollera att den som levererar alkoholdrycker till privatpersoner förvisar sig om att mottagaren har fyllt 20 år. Hur lagen om förbud att sälja alkohol till berusad person ska tillämpas vid kontrollköpen berörs inte i utredningen. Inte heller berörs frågan om hur misstänkt langning ska hanteras.

Förvaltningen anser att kontrollen av e-handeln med alkohol och hemleveranser av dessa varor bör vara en statlig uppgift. Förvaltningen saknar en djupare analys av konsekvenserna av ytterligare tillsynsansvar för kommunerna. Denna försäljning är inte bara interkommunal utan sker också över nationsgränser. Att kontrollera e-handeln över internet synes som ett synnerligen komplicerat uppdrag. Vidare bör det säkerställas att reglerna om privatimport av alkohol harmonierar med utredarens förslag.

Om ändå kommunerna får kontrollansvaret av e-handel och hemleveranser bör kommunerna också få ekonomiska resurser som täcker kostnaderna för den tillkommande tillsynen. Staden bör i sådana fall också centralisera tillsynsverksamheten mot bakgrund av dess omfattning, komplexitet och krav på rättssäkerhet. I en sådan enhet bör då även ansvaret för tillsynen av folköl, tobak och läkemedel ingå.

